

УДК 349.23/24

doi.org/10.30970/jcl.3.2022.3

Оксана Стасів

кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціального права
Львівського національного університету імені Івана Франка,
Львів, Україна
E-mail: stasivoksana2304@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЗУМІННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА БЕЗПЕЧНІ ТА ЗДОРОВІ УМОВИ ПРАЦІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

THE TRANSFORMATION OF UNDERSTANDING OF THE CONSTITUTIONAL RIGHT TO SAFE AND HEALTHY WORKING CONDITIONS IN TERMS OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION

Oksana Stasiv

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor at the Department of Social Law,
Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

Abstract | The article is devoted to the peculiarities of understanding the constitutional right to safe and healthy working conditions in terms of the European integration of Ukraine. The direction of European integration by our state was declared as early as 2009, but it is particularly relevant in connection with Russian armed aggression against Ukraine.

It is emphasized that Ukraine's European integration is the main and unaltered foreign policy priority, therefore national legislation should be changed in accordance with European principles. After all, the Association Agreement between Ukraine, on the one hand and The European Union defines a qualitatively new format of relations between Ukraine and the EU and serves as a strategic guide to systemic socio-economic reforms.

The author proves that the national legislation is being reformed in order to get closer to the standards of the EU legislation. In particular, there is an example that approaching the principles and standards of the EU, namely the principle of equal treatment in terms of labor conditions, the Order of the Ministry of Labor and Social Protection "On Approval of the List of hard kinds of work and work with hazardous and dangerous conditions of labor which prohibits the use of women's labor», has been abolished except for certain provisions. However, in part 5 art. 43 of the Constitution of Ukraine it is stated that the use of women's labor in areas that are dangerous for their lives and health is forbidden, therefore it is necessary to amend it.

We emphasize the necessity of working through these Directives comprehensively since the national legislator often implements in the national legislation the EU principles and norms, does not adhere to the unified

approach of understanding the content of these principles, and often uses different terms as to the meaning of the same concepts, and that provokes different interpretation and application of norms.

Another problem of national legislation is the huge number of labor protection acts, which are often not conducive to the realization of the right to safe and healthy working conditions, and on the contrary, interfere with it. Therefore, by reforming the legislation and transitioning from the Soviet understanding of labor protection to more progressive and modern labor safety and health care of employees, such acts should be combined, and reduced in number.

At the same time, it is important to correctly define the scope of the legislation on safety and hygiene of work, because Ukraine must take all necessary means and measures to extend such legislation in all areas of social life where work is used, as well as on all employers and employees, except for civil service and home workers.

Keywords: the right to safe and healthy working conditions, safety and hygiene of work, labor safety, European integration.

Анотація | Стаття присвячена особливостям розуміння конституційного права на безпечні та здорові умови праці в умовах євроінтеграції України. Курс на євроінтеграцію нашою державою був проголошений ще 2009 року, але особливої актуальності він набув у зв'язку з російською збройною агресією проти України.

Наголошується на тому, що євроінтеграція України є основним і незмінним зовнішньополітичним пріоритетом, то й національне законодавство повинно змінюватись у відповідності до європейських принципів. Адже Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС та слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ.

Автором доводиться, що національне законодавство реформується для того, щоб наблизитись до стандартів законодавства ЄС. Зокрема, наводиться приклад: для наближення до принципів та стандартів ЄС, а саме принципу рівності щодо встановлення умов праці, Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок», скасовано, окрім окремих положень. Проте в Конституції України у ч. 5 ст. 43 закріплено, що використання праці жінок на небезпечних для їхнього життя та здоров'я роботах забороняється, тому необхідно вносити зміни саме до неї.

Наголошуємо на необхідності опрацювати ці Директиви в комплексі, адже національний законодавець, імплементуючи у національне законодавство принципи та норми ЄС, нерідко не притримується єдиного підходу до розуміння змісту цих принципів, а часто використовує різні терміни щодо позначення одних і тих самих понять, чим провокує різне трактування та застосування норм.

Ще однією проблемою національного законодавства є величезна кількість нормативно-правових актів з охорони праці, що часто не сприяє реалізації права на безпечні та здорові умови праці, а навпаки заважає цьому. Тому при реформуванні законодавства та переходу від ще радянського розуміння охорони праці до більш прогресивної та сучасної безпеки праці та охорони здоров'я працівників, потрібно об'єднувати такі акти, скорочуючи їхню кількість.

Водночас важливо правильно визначити сферу дії законодавства про безпеку та гігієну праці, адже Україна повинна вжити всі необхідні засоби та заходи для того, щоб поширити дію такого законодавства на всіх сфери суспільного життя, де використовується праця, а також на усіх роботодавців та працівників, за винятком державної служби та домашніх працівників.

Ключові слова: право на безпечні та здорові умови праці, безпека та гігієна праці, безпека праці, євроінтеграція.

Постановка проблеми. Курс на євроінтеграцію нашою державою був проголошений ще 2009 року. Тоді, під час засідання Ради з питань співробітництва України – ЄС, був схвалений «Порядок денний асоціації Україна – ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію». І тільки 16.09.2014 року була ратифікована Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми держа-

вами-членами, з іншої сторони¹. Нею, зокрема у статті 291, зазначається, що «сторони забезпечують і реалізують у своїх законах та практиках основні міжнародно визнані трудові стандарти, в тому числі й ті, які спрямовані на створення безпеки праці та охорони здоров'я працівників².

У зв'язку з російською збройною агресією проти України питання щодо пришвидшення євроінтеграції нашої держави набуло надзвичайно важливого значення. Тому 28 лютого 2022 року Україна подала заявку на вступ до ЄС, а підтримка вступу до ЄС серед громадян зросла до 91 %³. Європарламент, Єврокомісія та Європейська рада підтримали українську заявку, і 23 червня Україна отримала статус кандидата у члени ЄС. Тому проблема адаптації діючого законодавства до законодавства ЄС є наразі нагальною.

Аналізу останніх розвідок і публікацій щодо дослідження змісту права на безпечні та здорові умови праці в умовах євроінтеграції присвячені наукові публікації Яковлева О., Амелічевої Л., Потахіної О., Ситнікова Д. та інших. Важливо й те, що й на державному рівні проводиться активна робота щодо реформування діючого законодавства, зокрема Міністерством економік України 17.08.2022 року розроблено проєкт Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі».

Актуальність теми дослідження. В умовах євроінтеграції України до ЄС постала негайна необхідність привести діюче законодавство у відповідність принципам та стандартам ЄС. Це, зокрема, стосується й законодавства, яке направлене на реалізацію конституційного права на безпечні та здорові умови праці.

Виклад основного матеріалу. Конституція України є актом найвищої юридичної сили у нашій країні, а це у свою чергу означає, що усі інші нормативні акти повинні не суперечити її нормам та відповідати змісту. Оскільки Конституція є Основним законом, то й її норми мають засадниче, основоположне значення для формування змісту усіх інших норм, а тому визначають їхній зміст⁴.

У частині четвертій статті 43 Конституції закріплено за кожним право на безпечні та здорові умови праці, а в частині п'ятій забороняється використовувати працю жінок та неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах⁵.

Фактично одним з основних актів, який визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, права на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні, є Закон України «Про охорону праці»⁶, який був прийнятий 1992 року, і хоча в 2002 році він був викладений у новій редакції, проте підхід до тлумачення змісту права на безпечні та здорові умови праці працівників не змінився. Як і в усіх пострадянських державах, це право подається через термін «охорона праці», в той час як в Європейських державах йдеться про покращення безпеки праці та охорону здоров'я працівників на роботі⁷, що в результаті й виражає зміст цього права.

¹ Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>

² Угода про асоціацію із Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16.09.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86#w1_1

³ Record number of Ukrainians support joining EU, backing for NATO membership falls – poll. 5.04.2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/record-number-ukrainians-support-joining-eu-backing-nato-membership-falls-poll-2022-04-05/>

⁴ Стасів О.В. Засадинича роль Конституції України для розвитку трудового права. Вісник Львівського університету. Серія юрид. 2018. Вип.67. С.199-204.

⁵ Конституція України у ред. від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

⁶ Закон України «Про охорону праці» в ред. від 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

⁷ ДИРЕКТИВА РАДИ від 12 червня 1989 року «Про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі» (89/391/ЄЕС). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text

Оскільки євроінтеграція України є основним і незмінним зовнішньополітичним пріоритетом, то й національне законодавство повинно змінюватись у відповідності до європейських принципів. Адже Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС та слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ.

У 2006 році Україною була ратифікована Європейська соціальна хартія (переглянута)⁸. У її статті 3 закріплено зобов'язання щодо ефективного здійснення права на безпечні та здорові умови праці, які повинні насамперед виражатися у розробці, здійсненні та періодичному перегляді послідовної національної політики в галузі охорони праці, виробничої гігієни та виробничого середовища⁹. При цьому основною метою цієї політики повинне бути поліпшення умов охорони праці і виробничої гігієни, а також запобігання нещасним випадкам та травматизму, що виникають внаслідок виробничої діяльності, пов'язані з нею чи мають місце у процесі її здійснення, наприклад, шляхом максимального зменшення причин виникнення ризиків, які властиві виробничому середовищу.

Водночас сторони зобов'язуються також прийняти правила з техніки безпеки та гігієни та забезпечити їхнє виконання шляхом встановлення нагляду та контролю, а також сприяти поступовому розвитку відповідних служб з виробничої гігієни, основним завданням яких є здійснення профілактичних та консультаційних функцій.

Отже, Європейська соціальна хартія (переглянута) закріплює основні зобов'язання сторін, які її підписали, стосовно реалізації права на безпечні та здорові умови праці, які були здебільшого виконані нашою країною, а національне законодавство приведене у відповідність її статті 3, проте не відійшовши від національної традиції охороняти працю, а не створювати безпечні умови для праці працівників та охороняти їхнє здоров'я в процесі реалізації ними трудової функції.

Європейські держави по-іншому підходять до створення безпечних та здорових умов праці. Їхня правова система в основному побудована на імплементації до законодавства окремих держав відповідних положень, норм та принципів, які містяться у директивах Європейського Союзу із мінімальних вимог щодо безпеки та гігієни праці. Такі директиви передусім покликані встановити єдиний підхід до визначення умов з безпеки та гігієни праці на рівні всього ЄС.

Одним з таких основних актів є Директива Ради від 12 червня 1989 року «Про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі» 89/391/ЄЕС¹⁰. Так нею встановлюються основні принципи, на яких має базуватися безпека та гігієна праці, а саме:

- запобігання професійним ризикам на виробництві;
- встановлення безпеки праці та охорони здоров'я;
- усунення факторів ризиків виникнення нещасних випадків на виробництві;
- обов'язковості інформування, навчання та консультацій щодо встановлення безпеки та гігієни праці, а також забезпечення у цьому участі працівників.

Для реалізації цих принципів як на працівників, так і роботодавців Директивою 89/391/ЄЕС покладені відповідні обов'язки. Так до обов'язків роботодавців відноситься уникнення ризиків; оцінка ризиків, яких неможливо уникнути; подолання ризиків у джерелі їх виникнення; адаптація роботи до людини, зокрема, що стосується облаштування робочих місць, вибору робочого обладнання та вибору методів роботи і виробництва, з метою, зокрема, полегшення одноманітної роботи та роботи з попередньо визначеною швидкістю роботи та зменшення їхнього впливу на здо-

⁸ Європейська соціальна хартія (переглянута) в ред. від 07.09.2016

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

⁹ Потопахіна О.М., Ситніков Д.М. Право на безпечні й здорові умови праці в актах Ради Європи та Європейського союзу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. 2015. №16. Том 1. С. 138-131.

¹⁰ Директива Ради від 12 червня 1989 року «Про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі» 89/391/ЄЕС URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text

ров'я; адаптація до технічного прогресу; заміна небезпечних речовин на безпечні або менш небезпечні; розроблення узгодженої загальної політики запобігання, яка охоплює технології, організацію робочого процесу, умови праці, соціальні стосунки та вплив факторів, пов'язаних з робочим середовищем; надання пріоритету колективним заходам захисту у порівнянні з індивідуальними заходами захисту; надання належних інструкцій працівникам¹¹.

Разом з тим до обов'язків роботодавця входить правильно, всебічно та об'єктивно оцінювати ризики для безпеки та здоров'я працівників, враховуючи специфіку та характер напрямку діяльності підприємства. Це стосується особливо вибору робочого обладнання, хімічних речовин або препаратів, які використовуються, а також обладнання робочого місця.

Після такої оцінки вибрані роботодавцем запобіжні заходи та запровадженні у виробництво методи мають забезпечувати підвищення рівня захисту працівників у питаннях безпеки та гігієни праці, а також повинні в повній мірі бути інтегрованими в усі напрямки виробничої діяльності. Для прикладу, якщо роботодавець доручає окремому працівникові стежити за дотриманням норм щодо безпеки та гігієни праці, то такий працівник обов'язково повинен мати відповідні знання у цій галузі, а також досвід роботи. А з метою усунення шкідливих умов праці роботодавець має при можливості забезпечувати проведення планування інтеграції у виробництво нових технологій, які мінімізують контакт працівників з шкідливими умовами праці.

Разом з тим обов'язки щодо безпеки та гігієни праці мають не тільки роботодавці, але й працівники. Зокрема, вони полягають у турботі не тільки про власну безпеку та здоров'я, а також про безпеку та здоров'я всіх, хто їх оточує. Також працівники в обов'язковому порядку повинні правильно та за цільовим призначенням використовувати обладнання, на якому вони працюють, та засоби індивідуального захисту. А при виникненні небезпечної виробничої ситуації повинні відразу про це повідомити роботодавця, співпрацювати з ним та працівниками для усунення небезпечних наслідків.

Варто наголосити на тому, що окрім Рамкової Директиви 89/391/ЄЕС у нормативно-правовій базі Європейського Союзу є ще й інші Директиви, які стосуються безпеки та гігієни праці. Для прикладу: про вимоги до виробничих зон 89/654/ЄЕС; про ручне переміщення вантажів 90/270/ЄЕС; про працівників з фіксованим строком працевлаштування або тимчасовим працевлаштуванням 92/57/ЄЕС; про знаки безпеки та гігієни 92/58/ЄЕС; про вагітних працівниць 92/85/ЄЕС; про молодих працівників 94/33/ЄЕС тощо.

Україна, виконуючи положення Європейської соціальної хартії (переглянутої) та прагнучи закріпити в національному законодавстві основні принципи та стандарти ЄС, свого часу розробила концепцію реформування системи управління охороною праці. Одним із пріоритетних напрямків реформування згідно цієї концепції є «удосконалення законодавства з безпеки та гігієни праці з одночасним підвищенням рівня безпеки та гігієни праці працівників, яке включатиме: усунення дублюючих, застарілих і суперечливих положень законодавства, приведення його у відповідність з міжнародними нормами Європейського Союзу з безпеки та гігієни праці та прийняття загального закону, який слугуватиме правовою базою національної системи запобігання виробничим ризикам і заохочення до створення безпечних і здорових умов праці, визначить загальні функції, основні обов'язки та права всіх заінтересованих сторін у зазначеній сфері (держави, працівників, роботодавців, представницьких об'єднань працівників і роботодавців, інших суб'єктів) стосовно безпеки та гігієни праці»¹².

¹¹ Стаття 6 Директиви Ради від 12 червня 1989 року «Про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі» 89/391/ЄЕС
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text

¹² Розпорядження КМ України «Про схвалення Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 12 грудня 2018 р. № 989-р
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80#Text>

Варто наголосити на тому, що ця Концепція мала бути реалізована ще до 2020 року, але поки що є ще дуже багато роботи для її впровадження¹³. Національне законодавство щодо безпеки та гігієни праці є динамічним та постійно змінюється, проте ще далеко від досконалості.

До прикладу, одним із принципів європейських актів, які спрямовані на безпеку та гігієну праці, є дотримання принципу рівності при встановленні безпечних та здорових умов праці. Донедавна у національному законодавстві вважалося нормою встановлення додаткових гарантій для всіх жінок та жінок у зв'язку з материнством. Проте в ЄС такі гарантії встановлюються пріоритетно тільки для жінок, які планують стати матерями. Наразі спостерігається тенденція до скасування встановлених додаткових гарантій з безпеки та гігієни праці для жінок, наприклад, Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок», окрім окремих положень, втратив чинність. Проте в Конституції України у ч. 5 ст. 43 закріплено, що використання праці жінок на небезпечних для їхнього життя та здоров'я роботах забороняється. Отже, наразі національне законодавство щодо безпеки та гігієни праці захищає більше жінку, оскільки саме вона покликана стати матір'ю. Водночас уже в проекті Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» у статті 13 закріплює, що «захист генетичного спадку передбачає необхідність здійснення аналізу наявності на робочих місцях/зонах факторів, які можуть спричинити негативні спадкові генетичні наслідки у нащадків, чи вплинути на репродуктивну функцію чоловіків і жінок, їх ідентифікації, оцінки професійних ризиків та визначення заходів щодо їх усунення або мінімізації»¹⁴.

Проте у такому вигляді цей законопроект може бути прийнятий тільки після внесення змін у ч. 5 ст. 43 Конституції України, а саме вилучення норми, яка забороняє застосовувати працю жінок на небезпечних для їхнього життя та здоров'я роботах.

Водночас зауважимо, що Україна уже наблизила частину національного законодавства з безпеки та гігієни праці до деяких вимог директив ЄС. Так, до Директиви «Про забезпечення мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я під час використання робочого обладнання працівниками при здійсненні професійної діяльності» 2009/104/ЄС прийнято Наказ Мінсоцполітики «Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками» 28.12.2017 № 2072, яким встановлюють мінімальні вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками у процесі трудової діяльності.

Щоб наблизити національне законодавство до Директиви «Про мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я під час використання працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» 89/656/ЄЕС прийнято Наказ Мінсоцполітики «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» 29.11.2018 № 1804, яким встановлюються мінімальні вимоги безпеки та охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці. Зокрема, засоби індивідуального захисту мають відповідати ступеню існуючих ризиків для життя та здоров'я працівників та не призводити до будь-якого збільшення рівня цього ризику; відповідати існуючим на робочому місці умовам; підходити користувачеві після необхідного регулювання.

А для наближення до норм Директиви Ради 90/270/ЄЕС про мінімальні вимоги безпеки та здоров'я під час роботи з екранними пристроями прийнято Наказ Мінсоцполітики «Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями» 14.02.2018 № 207. Так, згідно розділу II цього наказу, роботодавець повинен поінформувати

¹³ Сантуш А. Узгодження українського законодавства з європейською нормативно-правовою базою з безпеки і гігієни праці: ключові питання. Охорона праці і пожежна безпека. №7, 2019. URL: <https://oppb.com.ua/articles/uzgodzhennya-ukrayinskogo-zakonodavstva-z-yevropeyskoju-normatyvno-pravovoyu-bazoyu-z-0>

¹⁴ Проект Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» 17.08.2022 URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=1d23af02-a0ec-4458-9d88-2e4c9df8669f&title=ProektZakonuUkrainiproBezpekuTaZdoroviaPratsivnikivNaRoboti>

працівників під розписку про умови праці та наявність на їх робочих місцях небезпечних та шкідливих виробничих факторів (фізичних, хімічних, біологічних, психофізіологічних), які виникають під час роботи з екранними пристроями та ще не усунуто, а також про можливі наслідки їх впливу на здоров'я працівників відповідно до вимог статті 5 Закону України «Про охорону праці». Особливого значення даний нормативно-правовий акт набуває в умовах запровадження дистанційної праці, адже згідно ч.4 ст. 60-2 КЗпП у разі запровадження дистанційної роботи працівник самостійно визначає робоче місце та несе відповідальність за забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на ньому. Проте якщо роботодавець забезпечує працівників необхідними для виконання ними своїх обов'язків обладнанням, програмно-технічними засобами, засобами захисту інформації та іншими засобами, він зобов'язаний ознайомити їх із правилами техніки безпеки при роботі на таких засобах.

Висновки. Очевидно, що національним законодавством проведена значна робота щодо адаптації норм національного законодавства до вимог ЄС, проте немало й доведеться ще зробити. Вважаємо, що першочергово потрібно опрацювати такі Директиви, як:

- Директиву 89/58/ЄЕС «Про мінімальні вимоги до забезпечень позначень безпеки та гігієни праці на робочому місці»;
- Директиву 89/654/ЄЕС «Про мінімальні вимоги щодо безпеки та охорони здоров'я на робочому місці»;
- Директиву 89/391/ЄЕС «Про впровадження заходів для заохочення вдосконалення у сфері безпеки і здоров'я працівника під час роботи» тощо.

Наголошуємо на необхідності опрацювати ці Директиви в комплексі, адже національний законодавець, імплементуючи у національне законодавство принципи та норми ЄС, нерідко не дотримується єдиного підходу до розуміння змісту цих принципів, а часто використовує різні терміни щодо позначення одних і тих самих понять, чим провокує різне трактування та застосування норм.

Ще однією проблемою національного законодавства є величезна кількість нормативно-правових актів з охорони праці, що часто не сприяє реалізації права на безпечні та здорові умови праці, а навпаки заважає цьому. Тому при реформуванні законодавства та переходу від ще радянського розуміння охорони праці до більш прогресивної та сучасної безпеки праці та охорони здоров'я працівників, потрібно об'єднувати такі акти, скорочуючи їх кількість.

Водночас важливо правильно визначити сферу дії законодавства про безпеку та гігієну праці, адже Україна повинна вжити всі необхідні засоби та заходи для того, щоб поширити дію такого законодавства на всі сфери суспільного життя, де використовується праця, а також на усіх роботодавців та працівників, за винятком державної служби та домашніх працівників. Крім того, необхідно якнайшвидше узгодити діюче законодавство у частині здійснення нагляду та контролю за дотриманням безпеки та гігієни праці, враховуючи сучасний досвід та положення Конвенцій МОП № 81 від 1947 р. «Про інспекцію праці в промисловості та торгівлі» та № 129 від 1969 р. «Про інспекцію праці у сільському господарстві», та №155 від 1981 р. «Про безпеку та гігієну праці та виробниче середовище», котрі свого часу усі були ратифіковані Україною.

Список використаних джерел

Бібліографія:

1. Потопахіна О.М, Ситніков Д.М. Право на безпечні й здорові умови праці в актах Ради Європи та Європейського союзу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2015. № 16. Том 1. С. 138-131.
2. Сантуш А. Узгодження українського законодавства з європейською нормативно-правовою базою з безпеки і гігієни праці: ключові питання. Охорона праці і пожежна безпека. № 7, 2019. URL: <https://oppb.com.ua/articles/uzgodzhennya-ukrayinskogo-zakonodavstva-z-yevropeyskoju-normatyvno-pravovoyu-bazoyu-z-0>
3. Стасів О.В. Засадинича роль Конституції України для розвитку трудового права. Вісник Львівського університету. Серія юрид. 2018. Вип.67. С. 199-204.

Перелік юридичних документів:

4. Record number of Ukrainians support joining EU, backing for NATO membership falls – poll. 5.04.2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/record-number-ukrainians-support-joining-eu-backing-nato-membership-falls-poll-2022-04-05/>
5. Європейська соціальна хартія (переглянута) в ред. від від 07.09.2016 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
6. Директива Ради від 12 червня 1989 року «Про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі» (89/391/ЄЕС). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text
7. Директива Ради від 12 червня 1989 року «Про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі» 89/391/ЄЕС URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text
8. Закон України «Про охорону праці» в ред. від 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
9. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>
10. Конституція України у ред. від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Проект Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» 17.08.2022 URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA=1d23af02-a0ec-4458-9d88-2e4c9df8669f=ProektZakonuUkrainiproBezpekuTaZdoroviaPratsivnikivNaRoboti>
12. Розпорядження КМ України «Про схвалення Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 12 грудня 2018 р. № 989-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80#Text>
13. Угода про асоціацію із Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16.09.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011?find=1=%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86#w1_1

References

Bibliography:

1. Potopakhina O.M, Sytnikov D.M. Pravo na bezpechni y zdorovi umovy pratsi v aktakh Rady Yevropy ta Yevropeiskoho soiuzu. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia. 2015. № 16. Tom 1. S. 138-131.
2. Santush A. Uzgodzhennia ukrainskoho zakonodavstva z yevropeiskoiu normatyvno-pravovoiu bazoiu z bezpeky i hihieny pratsi: kliuchovi pytannia. Okhorona pratsi i pozhezhna bezpeka. № 7, 2019. URL: <https://oppb.com.ua/articles/uzgodzhennya-ukrayinskogo-zakonodavstva-z-yevropeyskoju-normatyvno-pravovoyu-bazoyu-z-0>
3. Stasiv O.V. Zasadynycha rol Konstytutsii Ukrainy dlia rozvytku trudovoho prava. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yuryd. 2018. Vyp.67. S. 199-204.

List of legal documents:

4. Dyrektyva Rady vid 12 chervnia 1989 roku «Pro zaprovadzhennia zakhodiv, poklykanykh zaokhochuvaty do pokrashchennia bezpeky ta okhorony zdorovia pratsivnykiv na roboti» (89/391/YEES). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text
5. Dyrektyva Rady vid 12 chervnia 1989 roku «Pro zaprovadzhennia zakhodiv, poklykanykh zaokhochuvaty do pokrashchennia bezpeky ta okhorony zdorovia pratsivnykiv na roboti» 89/391/YEEC URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text
6. Konstytutsiia Ukrainy u red. vid 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Proiekt Zakonu Ukrainy «Pro bezpeku ta zdorovia pratsivnykiv na roboti» 17.08.2022 URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA=1d23af02-a0ec-4458-9d88-2e4c9df8669f=ProektZakonuUkrainiproBezpekuTaZdoroviaPratsivnikivNaRoboti>
8. Record number of Ukrainians support joining EU, backing for NATO membership falls – poll. 5.04.2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/record-number-ukrainians-support-joining-eu-backing-nato-membership-falls-poll-2022-04-05/>
9. Rozporiadzhennia KM Ukrainy «Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia systemy upravlinnia okhoronoiu pratsi v Ukraini ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii» vid 12 hrudnia 2018 r. № 989-r URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80#Text>
10. Uhoda pro asotsiatsiiu iz Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony vid 16.09.2014 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011?find=1=%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86#w1_1
11. Yevropeiska sotsialna khartiia (perehlianuta) v red. vid vid 07.09.2016 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
12. Zakon Ukrainy «Pro okhoronu pratsi» v red. vid 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
13. Zakon Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony» vid 16.09.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>